

سوال :- وارث شاہ دی "پیر" انسائیکلو پیڈیا آف پنجاب
الے؟ تیار ڈاکیمنٹ خیال الے؟

سوال :- "پیر" وارث شاہ افکار ہویں صدی عیسوی دے
پنجاب دی منقلم تاریخ الے - شعری مثالان
نال الین گل دی وضاحت کرو۔

The structure for both answers
has to be different

As the structure is molded in
accordance to the question's
statement

شعری آئے قریبان جارج
وہلکھن والی ہر اکھ اپنے اپنے انداز نال ویکھے گی۔
پیر زبان الیس واقعہ توں اپنے اپنے انداز نال بیان کرے
گی۔ چل پیر دے حسن دی شمع روشن ہوئی تے ہر شاعر
نے اپنے اپنے زمین تے علم دے مطابق رائجھے توں اس
وارث شاہ
دانداز سلجھو توں وکھ اتے ٹرا لاسی۔ اونہیاں نے پیر دے
قہے توں اپنڈے سوئے انداز نال بیان کیتا الے کہ الیس
قہے توں اک لازوال داستان بنارتا الے اور دوجے پاسے
وارث شاہ وی امر ہو لکھے توں۔

وارث شاہ پنجاب دے اعظیم تے افانی شاعر الے تے
اویدی لکھی "پیر" داستان بنیاد دے وڈے ادب وچ

ہوندا ہے۔ وارث شاہ دی لکھی گئی "پیر" توں "دیوان
پنجاب" تے "انسائیکلو پیڈیا آف پنجاب" وی لکھا جاندا
الے

1 - "پیر" انسائیکلو پیڈیا آف پنجاب :-

انسائیکلو پیڈیا آف پنجاب توں لکھتے دیاں تہیں
وچ لکھے ملک یا خاصہ تہذیب و تمدن بارے ہر طرح دی
جانکاری توں تر تہذیب نال سر پرکھ تے محفوظ لکھا ہون
وارث شاہ تے پنجاب دی تہذیب و تمدن تے تمدن
توں "پیر" وچ بیان کر کے لکھی محفوظ کر دیاں۔

حسین شاہ پیر وارث شاہ بارے لکھے تہیں :-

"رب نکرے جسے کدے پنجاب اپنی پیر شکل گوا دیوے
پیر" پیر پنج رہوے تے "پیر" دی گوء بنو کے پنجاب
دی پیر شکل اوہے روپ وچ اساری جاسدی انے جہیزا
روپ پنجاب دا اصل روپ الے۔"

2 - "پیر" وارث شاہ دی باقی قصیاں وچ وچوں

وچہر اقصیہ الے :-

وارث شاہ پیر دا قصیہ لکھن والے پہلا شاعر تہیں۔
وارث شاہ توں پہلے بھی لکھی شاعران تے "پیر" دے
قصیوں لکھیاں الے ہر وارث شاہ دا انداز
انوکھائے نر الے۔

وارث شاہ قہقا اکھدے ہیں:

۷۔ یاراں اساں نوں آن سوال کیتا، عشق پیر دا نوں بنائی جی
ایس پریم دی جھوک دا سبھ قصہ، جیہ سوہنی نال سنائی جی

وارث شاہ نے یاراں دی فرمائش سے پیر دا قصہ لکھوال
وارث شاہ اپنے دور دے غیر معمولی شاعر سن۔ تہا دی دوستیاں
یاراں نے انہاں نوں "پیر" دا لقب لکھن دی فرمائش کیتی۔
وارث شاہ نے "پیر" نوں اتنے خوبصورت انداز نال لوز
چاڑیاں لے کر گنڈے کیا۔

ختم رب دے کرم دے نال ہوئی فرمائش پیار ژے بار دی سی

3۔ پنجاب دی تہذیب و ثقافت دی نمائندگی:-

وارث شاہ نے "پیر" دا قصہ شروع کرن لیا سبھ توں پہلے
پنجاب دی تہذیب و ثقافت نوں بڑی خوبصورتی نال اتر
بند و نوح بیان کیتا ہے۔ اوہناں صرف چار مصرعے و نوح پنجاب
دی تہذیب و ثقافت نوں ایس انداز نال بیان کیتا ہے کہ
پتال لدا لے کہ اوہناں دے دل و نوح پنجاب دی کتنی محبت
سی۔

وارث شاہ اکھدے ہیں:-

۷۔ اک تخت ہزاروں لکھتے، جتے را بھیاں رنگ چچایا لے
بہ قیصل گھرو مساک اربیلے میں سندر اکھتیں اک سوایا لے
والے، کوکلے، مندے، جھولتے، نوں شاہتے شاہتے چڑھایا لے
کی صفت ہزارے دی آنھ سفاں، گویا بہت زمین تے آیا لے

4- عورتوں کے حقوق دی تماشگنی؛

وارث شاہ دی "بیت" ٹوں اس ویلے دیان میٹیاں
تے سوانیاں در اسلئے سہما جاوے تے غلط نہیں ہے۔
بیت دی زبردستی دی شادی تے اجتناب ٹوں تہا لدا الے
کہ خاندانی سٹیٹس تے جائیداد ان دی سبھیال لئی کڑیاں
دی فرضی دے خلاف اونیاں دا وناہ کر دیا جائدا اسی۔
حالانکہ نکاح لئی منڈے تے کڑی دی فرضی شامل ہونا ضروری
الے۔ بیت اکر دار اسی نظام دے خلاف بغاوت دی
آواز الے۔ اگر بیت دے کردار ٹوں حقوق نسواں دی
آواز اگھا جاوے تے غلط نہ ہوسی۔

ع قاضی مایاں ظالماں بنو توری، مینڈی تبتہڑی دوستی لیس ہوئی
گھر کھٹیریاں دے نہیں و سنا میں، ساڑھی انیاں دے نال خرس ہوئی

5- "بیت" دے کردار معاشرے دے جیوندے چالنے کے دارے:

بیت در اقصیہ ہاویل بیت را اچھاری عشقیہ کہانی الے۔ بیت
الیں قلعہ وارث شاہ نے "بیت" دے کردار ٹوں
نکھیا الے۔ جیڑے اس وقت دے لیس پنجاب وچ موجود
سن آورا آج وی موجود ہیں۔ "بیت" دا کردار بیت
سے وچ موجود ہونداں پھر ناں بدل بدل کے

دی قاضی دا کردار:

وارث شاہ اپنے وقت دے قاضی دے بارے وچ
نکھدے سن کہ روپے سے دے زر لے قاضی بھی خرد
جاسدے سن۔ قاضی رشتوں دی لالچ وچ کڑی دے انکار

نوں اقرار و رخ بدل دیند سن۔

ع کھان و ڈھیاں نت ایمان و چین ایہو مارے قاضیاں ساریاں نوں

نتن جوگی:

جوگی ہنکے لوکاں نوں لٹناوی اک رواج بن گیا سی۔

ع منگ کھاؤ تا کم تم مارج کرنا

ع نہ دیاڑی نہ لسیب حلال کرنا

نتن چوچک:

قصہ "نسر" و رخ چوچک الے پیر دی عکاسی کر والے
جو کم دولت دے سرتے لوکاں دے منہ بند کر ادیتا دیند والے
ع قاضی نوں وی خبر دیند والے۔ اور نال سی پیر دی نال نوں
یاں و رخ بدل دیند والے۔

ع چوچک اکھیاں جمانا اوس نوں ویاہ تیک تال سپیں چرا لیتے

نتن ملکی:

ملکی دا کردار اوس ہے الے زمانے دی کمزوریاں
دا کردار الے۔ ملکی چاندی الے کہ پیر دا ویاہ راٹھے نال پو
وے لوکاں دیا کلاں سنن دا اوسد و رخ حوصلہ نہیں
الے۔

(v) سہتی دائر دار:

عورتاں دی فکاری تے فریب توں لوکاں دے سامنے
لاون لئی سہتی دائر دار تخلیق کیتا اے۔

ع شیطان شرطو نگرے ہتھ جوڑن، سہتی گورتا اسین جوگییاں نی

(vi) سلطان دائر دار:

سلطان سیر دا بھرا اے۔ اسدا کمر دار توں اے عہدت مند
بھرا دائر دار دسیا اے۔ ماں او پدی عہدت توں اپنیاں
لفظاں وچ بیان کردی اے۔

ع تیرے ویر سلطان توں خیر ہووے، کرے مزاوہ تیرے مفاوہ دا

(vii) سیرا کھڑا:

سیرا کھڑا خاوند اے۔ بڑا ہی بزدل خاوند اے۔
سیرا رات ہی سیر کولوں ڈر جاندا اے تے مڑا ویرے پٹے نہیں
چاندا۔ راجھ دے پھوں ماروی جھاندا اے تے پیر دے کواری
دی کواری وی دھندا اے۔ سیرا دے کمر دار وچ
دور دور تک سیرا نام و نشان نہیں اے۔

6۔ سیاسی تے سماجی صورت حال دے بارے مگلا:

اوزنگ پید عالمگیر دی وفات ملوں او پیرے چائٹھس اپنے
کمر ویر نکلے کہ تان دے حاکم رہ گئے۔ ملک وچ بھاؤ تان تے
بڑا اٹھیاں شروع کرا دتیاں۔ او س ویلے جوٹھ دے بازار
گرم سی۔ سبھی گل دا کوئی پیرو کار نہیں سی۔ سرف لوکاں

دی عورت داکوئی حل نہیں سی۔
ع جابل قاسم میں جگنو مت دینے، دانش مند دی ملت خوار ہوئی

7- علمی تہ ادبی صورت حال =

وارث شاہ نے اپنی "ہیر" وچ لکھدے سن کے اور لکھدے
دے زمانے وچ اسلامی تعلیم دار و اوج عام سی۔ لوک کتابیاں
تہ اسلامی جنگی رسالے پڑھدے سن۔ وارث شاہ دی
"ہیر" توں اوج دے زمانے دے لوکاں تائی سبق الے
کہ ساتوں اپنی اگلی نسلان توں اسلامی تعلیم دادرس
دیناں چاہی دا۔ تاکہ او معاشرے دے پیرامن تے
و دیا شہری بن سکوں۔

8- کلام وچ پنجابی ثقافت دا ذکر:

وارث شاہ دے کلام وچ مٹھائیاں، گھنٹیاں، کھنڈیاں تے
لوہور دی گل کٹی الے۔ اونہاں عاشقاں دا ذکر وی کتیا الے۔
تہ نال نال بزرگان کتیاں تے پتھیراں دی گل وی کٹی الے۔
رسم و رواج دے نال نال معاشرے دا حال چلن، ثقافتی
ڈکھو ہلدا الے۔

9- اخلاقی قدراں دا زوال:

سیاسی تہ معاشرتی حالات دے نال نال اٹارو دیں
صدی دا پنجاب اخلاقی حوالے نال وی زوال پدیر ہو گیا
سی۔ وارث شاہ اخلاق دے مبلغ تے۔ وارث شاہ

کہندے سن۔
ع وارث شاہ اوہ سدای جنون دے سن، چہنیاں لیتیاں تہ کھنڈیاں

مکری گل:

پیر وارث شاہ اٹھارویں صدی دی سیاسی سماجی فہماری
اخلاقی سے مذہبی صورت حال دا اوہ خیر ام الہ جہد
وینج اُس وے د لوکاں د کردار انہماں د سامنے
تینے والوں نظر آئے ہیں۔ پیر توں پڑھنے توں لہد
رکس پنجاب پار ہر طرح دی افکار پیشین مکر دی الے
میں لئی اسنوں پنجاب دا انسان کھلو پیدیا انہما جاندا الے

سید النساء اللہ فرماندے ہیں:

کہانی اپنی سنائی جو پیر راہی کی
تو اہل درد کو پنجابیوں نے لوٹ لیا

بقول ڈاکٹر عبدالسلام خورشید:

پیر اٹھارویں صدی عسوی د پنجاب دی سیاسی سماجی
سے مذہبی حالت دا وقوع الے

Good

You have got potential

Good luck!